

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 557/2023-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], právne zastúpených URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s.r.o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-14Csp/33/2017 (pôvodne Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 14Csp/33/2017) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-14Csp/33/2017 (pôvodne Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 14Csp/33/2017) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej Únie.
2. Mestskému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-14Csp/33/2017 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každému po **1 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **533,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 20. septembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej Únie (ďalej len „charta“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B1-14Csp/33/2017 (pôvodne okresného súdu v konaní sp. zn. 14Csp/33/2017). Sťažovatelia navrhujú prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, požadujú tiež finančné zadostučinenie 9 870 eur pre každého zo sťažovateľov, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 557/2023-27 z 31. októbra 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B1-14Csp/33/2017 (pôvodne okresného súdu v konaní sp. zn. 14Csp/33/2017). Vo zvyšnej časti [t. j. v rozsahu namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu] ústavnú sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovatelia sa žalobou zo 7. apríla 2017 domáhajú určenia, že zmluva o spotrebiteľskom úvere uzatvorená medzi sťažovateľmi ako dlžníkmi – spotrebiteľmi a žalovaným Československá obchodná banka, a.s., ako veriteľom 28. júla 2016 je bezúročná a bez poplatkov (sťažovateľom poskytnutý úver vo výške 10 000 eur – povinnosť sťažovateľov zaplatiť celkovú sumu 14 266,80 eur). Sťažovatelia v žalobe argumentujú, že v zmluve je nesprávne v ich neprospech stanovená RPMN, nesprávne stanovená celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, v zmluve nie sú uvedené všetky predpoklady použité na výpočet RPMN a nie je stanovená konkrétna výška istiny ani konkrétna výška úroku platených sťažovateľmi.

4. Okresný súd uznesením z 26. júna 2018 vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe. Vyjadrenie žalovaného doručené súdu 27. júla 2018 bolo zaslané sťažovateľom 27. novembra 2018. Duplika sťažovateľov bola súdu doručená 24. decembra 2018 a zaslaná žalovanému 25. februára 2019. Súdu bolo 26. marca 2019 doručené stanovisko žalovaného. Na stanovisko žalovaného reagovali sťažovatelia podaním doručeným súdu 27. marca 2019.

5. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“).

6. Mestský súd 6. septembra 2023 nariadil termín pojednávania na 24. október 2023. Sťažovatelia 21. septembra 2023 podali sumárne vyjadrenie. Pojednávanie nariadené na 24. október 2023 bolo mestským súdom zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu a nový termín pojednávania bol určený na 17. január 2024. Pojednávanie konané 17. januára 2024 bolo odročené na 17. apríl 2024.

III.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia namietajú, že mestský súd (pôvodne okresný súd) koná nesústredene a neefektívne, pretože dosiaľ v napadnutom konaní právoplatne nerozhodol, pričom celková dĺžka konania je viac ako 6 rokov a 5 mesiacov. Sťažovatelia 7. augusta 2017 podali urgenciu o čo možno najskoršie nariadenie termínu súdneho pojednávania. K vyjadreniu žalovaného podali stanovisko 8. februára 2018. Následné vyjadrenie žalovaného z marca 2019 bolo sťažovateľom doručené až 7. septembra 2023. Napadnuté konanie nespadá do kategórie konaní, ktoré sú právne a fakticky zložité. Sťažovatelia k vzniku prietáhov neprispeli.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľov

IV.1. Vyjadrenie mestského súdu:

8. Mestský súd konštatuje prietahy v napadnutom konaní od 25. februára 2019, keď súd vyzval žalovaného na vyjadrenie, do 6. septembra 2023, keď súd nariadil termín pojednávania na 24. október 2023.

9. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá uviedla chronologický prehľad úkonov v napadnutom konaní. Konštatovala, že sťažovatelia nepožiadali o nariadenie termínu pojednávania ani sa o vec nezaujímali. Po stanovení termínu pojednávania podali ústavnú sťažnosť. Vec sťažovateľov nespadá do okruhu konaní, ktoré majú pri vybavovaní prednosť. Poukázala tiež na zaťaženosť súdu a jeho personálnu poddimenzovanosť.

IV.2. Replika sťažovateľov:

10. Sťažovatelia zotrvali na argumentácii obsiahnutej v ústavnej sťažnosti. Mestský súd neposkytol také argumenty, ktoré by ospravedlňovali jeho nesústredený a neefektívny postup. Akékoľvek problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníka konania. Celková dĺžka konania svedčí o nezaujme a absolútnej ignorácii zo strany mestského súdu, a nie sťažovateľov. Sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe o určenie spotrebiteľského úveru za bezúročný a bez poplatkov. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľmi a mestským súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o mimoriadnej právnej zložitosti veci. Ani pokiaľ ide o faktickú zložitost', nie je namieste považovať tento spor za zložitý.

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľov, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

16. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu) z hľadiska existencie zbytočných prietahov v priebehu napadnutého konania. Ústavný súd zistil, že mestský súd bol nečinný od 12. apríla 2017 (doručenie žaloby súdu) do 26. júna 2018 (keď vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe), tiež od 27. júla 2018 (doručenie vyjadrenia žalovaného súdu) do 27. novembra 2018 (zaslanie vyjadrenia žalovaného protistrane). Nečinnosťou sa vyznačuje tiež obdobie od 27. marca 2019 (doručenie podania sťažovateľov súdu) do 6. septembra 2023 (nariadenie pojednávania na 24. október 2023, ktoré však bolo napokon z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu odročené na 17. január 2024). Vo veci sťažovateľov

sa tak uskutočnilo prvé pojednávanie po viac ako 6 rokoch a 9 mesiacoch od začatia konania. Dosiaľ nebolo rozhodnuté, napadnuté konanie nie je právoplatne skončené.

17. Ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby o žalobe sťažovateľov nebolo rozhodnuté (ani neprávoplatne) ani po 6 rokoch a 5 mesiacoch od iniciovania súdneho sporu (časový úsek do podania ústavnej sťažnosti, pozn.), pričom vo veci konajúci súd realizoval len počiatočné úkony súvisiace s podaním žaloby (výmena vyjadrení strán sporu) a uskutočnil jedno pojednávanie.

18. V súvislosti s argumentáciou mestského súdu poukazujúcou na personálne, organizačné aspekty týkajúce sa mestského súdu, na dôsledky účinnosti novej súdnej mapy ústavný súd zotrváva na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti v zásade nie sú dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 103/2021). Prieťahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe.

19. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľov, postupu mestského súdu (pôvodne okresného súdu) poznamenaného nečinnosťou, ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Keďže napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, pričom postupom mestského súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby mestský súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadajú o priznanie finančného zadosťučinenia 9 870 eur pre každého zo sťažovateľov, ktoré považujú za primerané vzhľadom na okolnosti veci, pochybenie súdu.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení ústavný súd prihliadal na celkovú dĺžku napadnutého konania, konštatovanú nečinnosť mestského súdu, charakter, predmet konania a ďalšie

konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd zohľadnil tiež skutočnosť, že sťažovatelia sa v období od marca 2019 do septembra 2023, keď bol mestský súd kontinuálne nečinný, o priebeh konania nezaujímal, neurobili rozhodnutie vo veci, nepožadovali informácie o stave konania, čo nesvedčí v prospech záveru o stresovom vypätí a intenzívnom pociťovaní právnej neistoty sťažovateľmi. Zároveň ústavný súd dodáva, že sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť vzápätí po tom, keď im bolo zo strany mestského súdu doručené predvolanie na pojednávanie nariadené na 24. október 2023 (doručenie predvolania sťažovateľom 7. septembra 2023, podanie ústavnej sťažnosti 20. septembra 2023). Ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti veci opodstatňujú priznanie finančného zadosťučinenia každému zo sťažovateľov vo výške 1 000 eur. Vzhľadom na okolnosť, že sťažovatelia požadovali priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 9 870 eur pre každého zo sťažovateľov, ústavný súd sťažnosti sťažovateľov vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 533,38 eur (bod 4 výroku nálezu).

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom do 31. 12. 2023 [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 po znížení o 50 % pri zastupovaní dvoch sťažovateľov v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % (88,48 eur). Pokiaľ ide o repliku sťažovateľov z 8. januára 2024, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov nepriznal, pretože replika nepriniesla nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe. Sťažovatelia tak majú nárok na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 530,86 eur.

27. Pokiaľ ide o sťažovateľmi požadovanú náhradu trov konania vo výške 11,50 eur, a to za vyhotovenie zaručenej konverzie, ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažovatelia, resp. ich právny zástupca neuviedol spôsob, akým dospel k stanoveniu požadovanej sumy za vykonanie zaručenej konverzie, nešpecifikoval ani to, aký konkrétny dokument bol predmetom konverzie. Z obsahu spisu ústavného súdu však vyplýva, že došlo k vyhotoveniu zaručenej konverzie dohody o plnej moci sťažovateľov na účely ich zastupovania v konaní podľa čl. 127 ústavy. Ústavný súd preto prihliadol na obsah osvedčovacej doložky, z ktorej vyplýva, že bola uskutočnená zaručená konverzia, a to transformáciou pôvodného dokumentu v listinnej podobe do novovzniknutého elektronického dokumentu. Zaručenú konverziu ústavný súd uznal za hotový výdavok podľa § 15 vyhlášky a pri určení výšky náhrady postupoval podľa § 39 ods. 9 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 a § 11 vyhlášky Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky č. 70/2021 Z. z.

o zaručenej konverzii (ďalej len „vyhláška č. 70/2021“). Zo sadzobníka úhrad za zaručenú konverziu uvedeného v prílohe č. 7 označenej vyhlášky vyplýva sadzba v sume 0,36 eur (za úkon transformácie každej aj začatej strany pôvodného dokumentu pri zaručenej konverzii dokumentu v listinnej podobe do elektronického dokumentu, formátu A4, pozn.) a sadzba v sume 1,80 eur (za vytvorenie osvedčovacej doložky zaručenej konverzie z listinnej podoby do elektronickej podoby, pozn.). Takto stanovená náhrada za transformáciu dvoch strán listinnej podoby dohody o plnej moci (2 x 0,36 eur) spolu s vytvorením osvedčovacej doložky (1 x 1,80 eur) predstavuje celkovú sumu 2,52 eur. Takto stanovenú odmenu za vykonanie zaručenej konverzie ústavný súd už nezvýšil o daň z pridanej hodnoty, pretože podľa vysvetliviek k vyhláške č. 70/2021 Z. z. je sadzba úhrady uvedená už vrátane dane z pridanej hodnoty, ak osoba vykonávajúca konverziu je platiteľom tejto dane, čo je aj prípad právneho zástupcu sťažovateľov. Náhradu hotových výdavkov za výkon zaručenej konverzie nad sumu 2,52 eur ústavný súd sťažovateľom nepriznal.

28. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2024

Robert Šorl
predseda senátu